

ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ В УКРАЇНІ ТА НЕЗАЛЕЖНИЙ АУДИТ

Р. Р. Романів

Науковий керівник: к.е.н., доцент І. М. Негрич

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

e-mail: romanivromana96@gmail.com

Поглиблення економічних відносин між країнами та інтернаціоналізація виробництва призводять до невідомого зростання обсягів світової торгівлі та руху капіталів. Саме тому вихід на зовнішні ринки стає найбільш актуальним завданням майже для кожного вітчизняного підприємства. Часті зміни законодавства та нестабільність економіки вимагають визначення пріоритетів в управлінні зовнішньоекономічною діяльністю.

Актуальність теми. Міжнародна торгівля є важливим фактором розвитку кожної країни та підвищення ефективності виробництва конкурентоспроможної продукції. Це обумовлюється тим, що торгівля дозволяє країнам розвивати спеціалізацію, підвищувати продуктивність своїх ресурсів і таким чином збільшувати загальний обсяг виробництва. На розвиток і структуру зовнішньої торгівлі кожної з країн впливають основні тенденції розвитку міжнародної торгівлі, зокрема, і такої як набуття пріоритетного значення міжнародного ринку послуг при невідомому зростанні міжнародного товарного ринку. Проведення будь-якої операції на міжнародному ринку передбачає укладання відповідних договірних угод. Зовнішньоекономічні торговельні договори відіграють важливу роль в регулюванні міжнародної комерційної діяльності і за своїм характером так або інакше пов'язані з правовим полем щонайменше двох держав.

В сучасних умовах функціонування промислового підприємства неможливе без здійснення зовнішньоекономічної діяльності. Процес глобалізації виробництва і реалізації продукції, міждержавне переміщення капіталу, розширення електронної мережі торгівлі та інші чинники спрямовують менеджмент підприємств до виходу на зовнішні ринки. Тому для початку дамо визначення зовнішньоекономічної діяльності.

Зовнішньоекономічна діяльність підприємств (ЗЕД) – це сфера господарської діяльності, яка пов'язана з міжнародною виробничою та науково-технічною кооперацією, експортом і імпортом продукції, виходом підприємства на зовнішній ринок. Відповідно до Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» зовнішньоекономічна діяльність – це діяльність суб'єктів господарської діяльності України та іноземних суб'єктів господарської діяльності, побудована на відносинах між ними, що має місце як на території України, так і за її межами.

Під видом зовнішньоекономічної діяльності слід розуміти діяльність, при здійсненні якої виникають зовнішньоекономічні відносини, що перебувають в одному правовому режимі і тому регулюються одними й тими самими

правовими нормами.

Звертає на себе увагу той факт, що процес впровадження ЗЕД постійно змінюється і удосконалюється відповідно до інтересів держави, тому його регулювання сприятиме подальшій інтеграції України у світову економіку та забезпечить сталий розвиток держави.

Господарський кодекс України (ГКУ) надає дещо інше визначення ЗЕД, ніж Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність». Зовнішньоекономічною діяльністю суб'єктів господарювання, за ГКУ, є господарська діяльність, яка в процесі її здійснення потребує перетинання митного кордону України майном та (або) робочою силою (ст. 377). Тобто ГКУ основною кваліфікуючою ознакою ЗЕД визначає перетин митного кордону. Митний кодекс України не надає визначення ЗЕД.

Податковому кодексі України до операцій у сфері ЗЕД відносяться операції особливого виду (п. 153.1 ст. 153). Так, доходи, отримані/нараховані платником податку в іноземній валюті у зв'язку з продажем товарів, виконанням робіт, наданням послуг, у частині їхньої вартості, що не була сплачена в попередніх звітних податкових періодах, перераховуються в національну валюту за офіційним курсом національної валюти до іноземної валюти, що діяв на дату визнання таких доходів згідно з цим розділом, а в частині раніше отриманої оплати за курсом, що діяв на дату її отримання. Витрати, здійснені (нараховані) платником податку в іноземній валюті у зв'язку придбанням у звітному податковому періоді товарів, робіт, послуг, у встановленому порядку включаються до витрат такого звітного податкового періоду через перерахування в національну валюту тієї частини їх вартості, що не була раніше оплачена, за офіційним курсом національної валюти до іноземної валюти, що діяв на дату визнання таких витрат згідно з ПКУ, а в частині раніше проведеної оплати – за таким курсом, що діяв на дату здійснення оплати. Визначення курсових різниць від перерахунку операцій, виражених в іноземній валюті, заборгованості та іноземної валюти здійснюється відповідно до положень (стандартів) бухгалтерського обліку. При цьому прибуток (позитивне значення курсових різниць) ураховується у складі доходів платника податку, а збиток (від'ємне значення курсових різниць) ураховується у складі витрат платника податку. У разі здійснення операцій з продажу іноземної валюти до складу доходів або витрат платника податку відповідно включається позитивна або від'ємна різниця між доходом від продажу та балансовою вартістю такої валюти, або вартістю на дату здійснення операції, якщо вона була проведена після дати звітного балансу. У разі придбання іноземної валюти до складу відповідно витрат або доходів звітного періоду включається позитивна або від'ємна різниця між курсом іноземної валюти до гривні, за яким придбавається іноземна валюта, та курсом, за яким визначається балансова вартість такої валюти. Також до витрат відносяться витрати на сплату збору на обов'язкове державне пенсійне страхування з купівлі-продажу безготівкової іноземної валюти за гривню та інших

обов'язкових платежів, пов'язаних з придбанням іноземної валюти. Податковий кодекс зазначає, що балансова вартість іноземної валюти для цілей Податкового кодексу означає вартість іноземної валюти, визначену за офіційним курсом національної валюти до іноземної валюти, на дату звітного балансу. Термін "вартість іноземної валюти на дату здійснення операції" означає вартість іноземної валюти, визначену за офіційним курсом національної валюти до іноземної валюти, на дату здійснення операції.

Різноманітне тлумачення терміна ЗЕД, часті зміни, відмінність податкового законодавства від вимог щодо бухгалтерського обліку операцій ЗЕД, значні штрафні санкції, недосконалість бухгалтерських прикладних програм спричиняють помилки в обліку й оподаткуванні операцій з іноземними партнерами. Для вирішення цих проблем були створені контрольні заходи у сфері ЗЕД, які покладено на органи державного регулювання.

На рівні підприємства незалежним контролем можна вважати й аудит. Приватнопрактикуючі аудитори й аудиторські фірми проводять на договірних засадах не лише перевірку фінансової звітності підприємств або її компонентів, й надають консультаційні послуги, що в свою чергу знижує ризики застосування фінансових санкцій з боку держави. Тому аудит може стати дієвим засобом управління ЗЕД.

умовах загострення конкурентної боротьби необхідна ефективна політика економічного зростання, насамперед, у зовнішньоекономічній діяльності, розроблення якої вимагає застосування методології управління зовнішньоекономічної діяльності підприємства, орієнтованої на пошук нових можливостей господарського розвитку. Контроль з боку держави у сфері ЗЕД є всеохоплюючим. Але ж часті зміни законодавства, зокрема у сфері ЗЕД, призводить до помилок і значних фінансових санкцій. Щоб уникнути таких негативних явищ, як штрафи, підприємствам слід звернути увагу на аудит – вид незалежного контролю і широко застосовувати послуги аудиторських фірм у своїй діяльності.

Список використаних джерел:

Косенко С. В. Теоретичні положення стратегії зовнішньоекономічної діяльності підприємств: визначення та класифікація / С. В. Косенко // Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі: проблеми теорії та практики. – 2011. – № 3 (15). – С. 117-128.

Гуткевич С. О. Індикатори стану господарського механізму управління інноваційним розвитком [Електронний ресурс] / С. О. Гуткевич, А. О. Князевич Економічні науки. Серія "Економіка та менеджмент" : збірник наукових праць / Луцький національний технічний університет. – Луцьк, 2010. – Вип. 7 (26), ч. 1. – Режим доступу : http://archive.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/en_em/2010_7_1/31.pdf.

Статистичні дані України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.

Вічевич А. М. Аналіз зовнішньоекономічної діяльності / А. М. Вічевич, О. В. Максимець. – Львів : Афіна, 2004. – 140 с.

Зовнішньоекономічна діяльність підприємств : навчальний посібник / за ред. Ю. Г. Козака, Н. С. Логвінової, І. Ю. Сіваченка. – 2-ге вид., перероб. та доп. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 792 с.

Гребельник О. П. Основи зовнішньоекономічної діяльності : підручник / Гребельник О. П. – 3-тє вид. перероб. та доп. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 432 с.

Зовнішньоекономічна діяльність підприємства : навч. посіб. / за ред. О. В. Шкурупій. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 248 с.

ОБЛІК ТА АНАЛІЗ ПРОДАЖУ ПРИРОДНОГО ГАЗУ СПОЖИВАЧАМ

Х. Р. Сенчишин

Науковий керівник: д.е.н., доцент С. М. Кафка

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

e-mail: senchyshynkhrystyna@gmail.com

умовах реформування економіки важливого значення набуває удосконалення організації на підприємствах паливно-енергетичного комплексу (далі - ПЕК) дієвої системи обліку і аналізу продажу паливно-енергетичних ресурсів (далі - ПЕР), в тому числі природного газу. Це обумовлюється необхідністю розвитку енергетичного ринку України, забезпеченню енергетичної безпеки держави, зниженню енергомісткості економіки, оптимізації газових потоків. Налагодження належного обліку операцій з продажу природного газу споживачам, а також цінова політика, орієнтована на енергозбереження, допоможуть досягти нормалізації енергетичного балансу та платежів за газ.

Актуальність теми. Проблематика обліку, контролю та аналізу продажу природного газу споживачам на підприємствах з газопостачання та газифікації досліджена недостатньо. Це зумовлює необхідність її розв'язання відповідно до існуючої соціально-економічної ситуації енергозабезпечення України.

Для розкриття сутності природного газу як активу він розглядається як: природний ресурс, елемент енергозабезпечення держави, контрольований підприємством ресурс, елемент економічного потенціалу підприємства, елемент майна підприємства, майбутні економічні вигоди підприємства, предмет функцій управління підприємством (обліку, контролю, аналізу, аудиту).

При зведенні балансу надходження та розподілу природного газу підприємством з газопостачання та газифікації та відповідно до вимог статистичної звітності в Україні всіх споживачів газу умовно поділяють на групи (категорії), кожна з яких має свої особливості в обліку, виділених джерелах газу, обсягах спожитого газу, документальному оформленні операцій